

Від віча – до Верховної Ради України

І для колишніх, і для нинішніх народних депутатів України знайшлося місце в «Історії українського парламентаризму», яку написали вітчизняні науковці, а видрукувало столичне видавництво «Дніпро». Ба більше, віднині слава про добрі справи українських обранців усіх часів і парламентів, починаючи від Галицького сейму й Державної думи, безперешкодно ширитиметься цілим світом, адже видання двомовне – українсько-англійське.

Юрій МИКОЛАЇВ

«Рівень виконання цього проєкту, як можуть пересвідчитися читачі тритомника, досить високий», – пише в передмові до «Історії українського парламентаризму» Голова Верховної Ради України Володимир Литвин, який очолював редакційну раду (до її складу входили голови парламентських фракцій і керівники апарату ВР).

Основний масив історичних матеріалів підготували вчені з Інституту історії України НАНУ. Деякі розділи укладено науковцями Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. Івана Кураса, Інституту українознавства ім. Івана Крип'якевича, Українського інституту національної пам'яті, а також професорами Київського славістичного, Кам'янець-Подільського й Чернігівського університетів. Цінну інформацію надали Асоціація народних депутатів України, депутатський клуб «Парламент», редакція парламентської газети «Голос України». Науковці відзначають прискіпливі рецензії-рекомендації народних депутатів першого скликання Павла Кислого й Олександра Коцюби.

Упродовж півтора року ми готували видання до друку, каже директор видавництва «Дніпро» Володимир Войтович. Саме він ще на початку 2009 року звернувся до науковців і народних депутатів із пропозицією узагальнити історичний досвід представництва української громади у вищих виборних органах різних країн.

«Історія українського парламентаризму» складається з трьох томів, що видрукувані двома книгами великого формату в розкішному поліграфічному оформленні: недарма у видавництві комплект коштує 1500

гривень. Книги такого гатунку «Дніпро» видавав лише двічі – «Кобзар» Т. Шевченка й вибрані поезії Кароля Войтили «Святиня».

Усі витрати на підготовку й друк наукової праці взяло на себе видавництво. В. Войтович переконаний, що з часом «Історія» стане бестселером. А ще це гарний подарунок, який не соромно вручити високим гостям із-за кордону. Примірники унікального тритомника вже замовили посольства Російської Федерації, Білорусі, Німеччини, Португалії, Швейцарії, Аргентини, Нідерландів, багатьох азійських і кількох африканських країн. Наклад супервидання – тисяча примірників, і їхня кількість тане на очах. Верховна Рада України хоча й не фінансувала проєкту, проте щиро зацікавлена в ньому: надала чимало корисних матеріалів, а надалі, вочевидь, усіляко сприятиме розповсюдженню книг про історію парламентаризму.

Верховна Рада першого скликання (1990–1994 роки) стала законодавчим органом суверенної держави, проголосивши незалежність. Український парламентаризм щойно відзначив своє 20-річчя, проте він має міцне історичне коріння. Парламентське життя в Україні розпочалося не 1990 року й навіть не в період Української революції 1917–1921 років. Початок української державності сягає сивої давнини – IX століття.

На ранніх стадіях розвитку родоплемінного суспільства, йдеться в першому томі «Історії», найбільшу вагу мала така допарламентська форма організації політичного життя, як віче: влада племінних вождів була другорядною порівняно із загальними зборами племені. В добу Київської Русі віча зберіглися тільки в Новгородській землі – на них

освячували рішення місцевих посадників.

У першому томі також розповідається про політичну організацію українських земель у складі Велико-го князівства Литовського й Речі Посполитої. Чимало уваги приділено формуванню політичних інститутів Гетьманату в XVII столітті. Викликає цікавість розділ про зміни на етнічних українських землях, що відійшли до Габсбурзької монархії.

Другий том містить матеріали про діяльність українців у Державній думі Російської імперії, в парламентських установах Австро-Угорщини. А ще наводить аналіз представницьких органів часів Визвольних змагань початку XX століття. Без ідеологічних нашарувань подано матеріали про особливості народовладдя в ленінській «державі-комуні» й про сталінську диктатуру під прикриттям парламентських шат. Окремий розділ присвячено радянському парламентаризму – від повоєнного часу до політичних перетворень М. Горбачова.

Третій том «Історії українського парламентаризму» укладено з життєписів сотень народних депутатів України I–VI скликань. Це колективний портрет вищого законодавчого органу, що є своєрідним віддзеркаленням суспільства.

Незважаючи на гостру міжособну боротьбу, протягом двох останніх десятиріч саме парламентарії стоять на чолі трансформаційних процесів. Серед трансовних завдань народних депутатів – утвердження політичних і економічних основ національної державності, розбудова дружніх відносин із країнами світу, інтеграція в коло цивілізованих держав європейської співдружності.

